

1871

MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI EGYETEM

Mező Ferenc és Mező Katalin:

S.M.ART-I: KÉZIKÖNYV

ERŐDARTEM

MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI EGYETEM
HUNGARIAN UNIVERSITY OF FINE ARTS

Mező Ferenc és Mező Katalin:

S.M.ART-I:

KÉZIKÖNYV

(2020)

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Strukturális
és Beruházási Alapok

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Mező Ferenc és Mező Katalin:

S.M.ART MŰVÉSZETI MÉRŐESZKÖZ

S.M.ART-I: KÉZIKÖNYV

(2020)

Készült:

A Magyar Képzőművészeti Egyetem
„A tanulók képesség-kibontakoztatásának elősegítése
a köznevelési intézményekben” című,
EFOP-3.2.6-16-2016-00001 azonosítószerű projektjének,
„Művészeti mérőeszköz fejlesztés” alprojektje keretében.

Szerzők: Mező Ferenc (PhD) és Mező Katalin (PhD)

Lektor: Kelemen Lajos (PhD)

Kiadja: Magyar Képzőművészeti Egyetem
(1062 Budapest, Andrásy u. 69-71.)

ISBN 978-963-7165-96-2

Irodalomjegyzékben:

Mező Ferenc és Mező Katalin (2020): *S.M.ART művészeti mérőeszköz. S.M.ART-I: kézikönyv.* Magyar Képzőművészeti Egyetem, Budapest.

TARTALOM

BEVEZETŐ	7
1. ÚTMUTATÓ	
A S.M.ART-I KOGNITÍV TELJESÍTMÉNYTESZT	
HASZNÁLATÁVAL KAPCSOLATBAN	9
Az eszköz jellemzői	9
A tesztfelvétel folyamata.....	12
A S.M.ART-I kognitív teljesítményteszt feladatainak összefoglalása, pontozása.....	15
A S.M.ART-I kognitív teljesítményteszt értékelése, értelmezése	21
Egyéni összefoglaló: a S.M.ART-I kognitív teljesítményteszt tapasztalatai	22
Csoport szintű összefoglaló: a S.M.ART-I kognitív teljesítményteszt tapasztalatai	25
2. ÚTMUTATÓ	
A S.M.ART-I MEGFIGYELÉSI SZEMPONTSOR	
HASZNÁLATÁVAL KAPCSOLATBAN	27
Az eszköz jellemzői	27
A megfigyelési szempontsor használatának folyamata.....	30
3. ÚTMUTATÓ	
A S.M.ART-I SZÜLŐI KÉRDŐÍV	
HASZNÁLATÁVAL KAPCSOLATBAN	33
Az eszköz jellemzői	33
A kérdőív használatának folyamata	34
4. ÚTMUTATÓ	
A S.M.ART-I INTERJÚ	
ALKALMAZÁSÁVAL KAPCSOLATBAN	37
Az eszköz jellemzői	37
Az interjú folyamata.....	38
5. ÚTMUTATÓ	
A S.M.ART-I NONKOGNITÍV ÉLMÉNYFELTÁRÓ GYAKORLAT	
ALKALMAZÁSÁHOZ	41
Az eszköz jellemzői	41
A gyakorlat folyamata.....	42
IRODALOM	45

BEVEZETŐ

Az irodalomművészet személyiségfejlődésre gyakorolt hatására már több kutató is rámutott – többek között: Czeizel (2000, 2001, 2012), Nemoda (2008), Karádi és Pethő (2015), Pethő (2015). Az irodalomművészet a személyiség fejlesztése mellett a tanulók megsimerésében is szerepet játszhat. Ezt célozza a S.M.ART–I irodalom művészeti foglalkozásokba integrálható mérőeszköz is (Mező és Mező, 2019). Jelen kézikönyv célja pedig az, hogy útmutatóul szolgáljon a S.M.ART-I irodalmi foglalkozásokba integrálható vizsgálatok (Mező és Mező, 2020) adatfelvétele és értékelése során.

A S.M.ART-I irodalmi foglalkozásokba integrálható vizsgálatok célja a pedagógusok segítése a tanulók megismerésében (különösen az óvoda-iskola átmenet időszakában, az iskolaérettség felmérésében – Hanák, 2015; Kelemen, 2001, 2012, 2014) annak érdekében, hogy a diákok sajátosságainak megfelelő, differenciált nevelésben-oktatásban részesülhessenek (miként azt a diákok számára a Nemzeti Köznevelésről szóló 2011. CXCV. törvény is deklarálja). Mindez a tehetség-gondozás és a korai iskolaelhagyás (Hanák, 2016) elleni küzdelmet is szolgálhatja.

A teszt felhasználói célcsoportja: *pedagógusok (főként tanítók), óvodapedagógusok, gyógypedagógusok, fejlesztőpedagógusok, pszichológusok.*

A közvetlen vizsgálati célcsoportot 6 éves és idősebb általános iskolai tanulók jelentik, közvetett módon azonban szüleiktől és pedagógusaiktól is gyűjthetünk információkat.

A S.M.ART-I egymástól függetlenül is használható

- kognitív teljesítményszorból,
- megfigyelési szempontsorból,
- szülői kérdőívből
- interjúból,
- valamint nonkognitív élményfeltáró gyakorlatból áll.

Megjegyzés: a S.M.ART-I egy tágabb S.M.ART művészeti diagnosztikai eszközrendszer egyik elemének tekinthető. A tágabb S.M.ART művészeti mérőeszköz-rendszer komponensei: a képzőművészeti (S.M.ART-K), az irodalomművészeti (S.M.ART-I), a zeneművészeti (S.M.ART-Z) és a táncművészeti (S.M.ART-T) foglalkozásokba integrálható vizsgálatok.

A S.M.ART módszer-/eszközrendszer általános jellemzői:

- a) egy-egy művészeti terület révén a kognitív jellemzőkről (például: érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, gondolkodás) nyújtanak információt a módszerek-/eszközök;
- b) pedagógus kompetenciakörben használható módszerek/eszközök, melyek támogatják a helyi adatfelvételt és kiértékelést (külső támogató nélkül helyben is alkalmazhatók a vizsgálatok);
- c) művésztanárokon kívül más tantárgyak, tudásterületek pedagógusai által is használható módszerek-/eszközök. A módszerek/eszközök a művészet-oktatás szakspecifikus területein túlmutatva a művészettel nevelés lehetőségeit támogatják más transzverzális kompetencia területeken is (nyelvi, logikai, szociális, stb.),
- d) a képző-, az irodalom-, a zene- és a táncművészeti területen alkalmas komplex művészeti adottságok, képességek azonosítására is.

A következő oldalakon a S.M.ART-I eszközcsaládhoz tartozó teljesítményteszt, megfigyelési szempontsor, szülői kérdőív, interjúkérdés sorozat, és nonkognitív élményfeltáró gyakorlat adatfelvételével és értékelésével kapcsolatos javaslatok kerülnek bemutatásra.

A vizsgálati eszközök az alábbi kiadványban találhatóak meg:

Mező Ferenc és Mező Katalin (2020): *S.M.ART-I: irodalmi foglalkozásokba integrálható vizsgálatok*. Magyar Képzőművészeti Egyetem, Budapest.

1. ÚTMUTATÓ A S.M.ART-I KOGNITÍV TELJESÍTMÉNYTESZT HASZNÁLATÁVAL KAPCSOLATBAN

A S.M.ART-I kognitív teljesítményteszt irodalmi foglalkozásokba integrálható, a tanulók megismerését célzó feladatokat tartalmaz.

Az eszköz jellemzői

Eszköz neve:	S.M.ART-I kognitív teljesítményteszt
Eszközcsalád:	S.M.ART-I: irodalmi foglalkozásokba integrálható vizsgálatok körébe tartozó eszközről van szó.
Eszközrendszer neve:	S.M.ART művészeti mérőeszköz
Eszköz, eszközcsoport, eszközrendszer összefüggése:	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-bottom: 5px;"> <i>Eszközrendszer:</i> S.M.ART művészeti mérőeszköz </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-bottom: 5px;"> <i>Eszközcsalád:</i> S.M.ART-I (irodalmi foglalkozásokba integrálható vizsgálatok) </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <i>Eszköz neve:</i> S.M.ART-I kognitív teljesítményteszt </div>
Módszer:	teljesítményteszt
Cél:	érzékelés/észlelés, figyelem, emlékezet, gondolkodás vizsgálata
Elméleti keret:	OxIPO-modell
Adatfelvétel társas jellege:	egyéniileg történik az adatfelvétel
Célcsoport:	6 év körüli (általános iskola első évfolyamos) tanulók, óvodások
Felhasználói célcsoport:	pedagógusok (főként tanítók), óvodapedagógusok, gyógypedagógusok, fejlesztőpedagógusok, pszichológusok
Eszközsükséglet:	1 db válaszlap/vizsgálati személy, 1 db feladatlap csomag/csoport, 1 db íróeszköz/vizsgálatvezető, 1 db stopperóra/vizsgálatvezető

Időigény: Adatfelvétel: 10 perc/vizsgálati személy

Adatértékelés: 1 perc/vizsgálati személy

A feladatok időigényének áttekintő táblázata egy vizsgálati személy esetében:

Adatfelvétel fázisa	Szintézis feladat	Analízis feladat	Munka-memória	Megfigyelés	Összesen
Instrukció	80 másodperc	80 másodperc	80 másodperc	80 másodperc	320 másodperc
Inger bemutatása	30 másodperc	30 másodperc	30 másodperc	30 másodperc	120 másodperc
Késleltetés	10 másodperc	10 másodperc	10 másodperc	0 másodperc	30 másodperc
Feladat megoldása	30 másodperc	30 másodperc	30 másodperc	30 másodperc	120 másodperc
Összesen	150 másodperc (2,5 perc)	150 másodperc (2,5 perc)	150 másodperc (2,5 perc)	150 másodperc (2,5 perc)	600 másodperc (10 perc)*

*További időtartamok: ültetés, lapok kiosztása, íróeszközök előkészítése, feladatlapok begyűjtése

Skálák, változók:

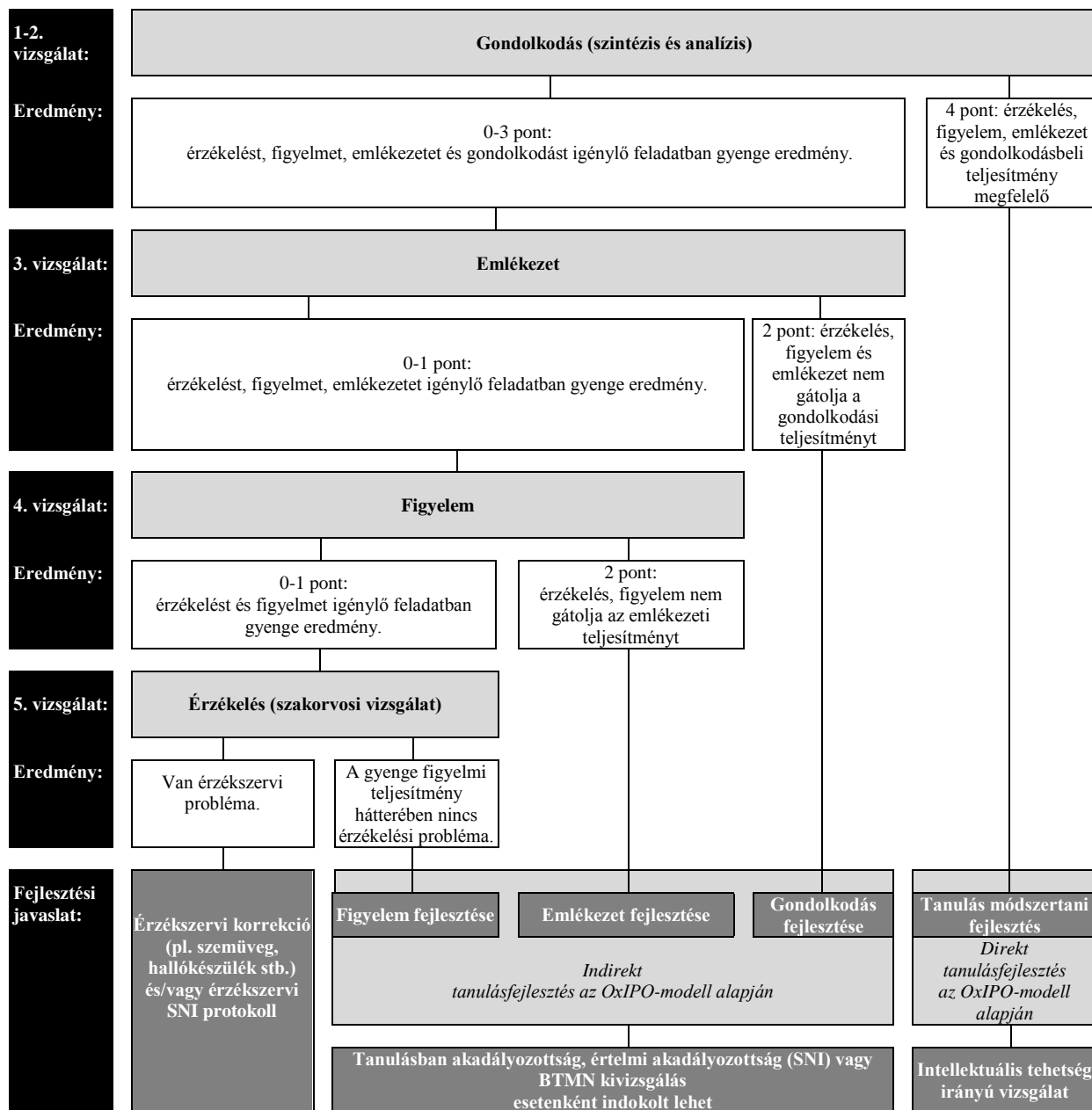
- *Szintézis:* részek egységgé szervezése. A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: ordinális. Min.: 0. Max.: 2.
- *Analízis:* egész részekre bontása. A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: ordinális. Min.: 0. Max.: 2.
- *Gondolkodás:* analízis és szintézis változók összege. A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: ordinális. Min.: 0. Max.: 4.
- *Munkamemória.* A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: ordinális. Min.: 0. Max.: 2.
- *Megfigyelés* (ami feltételezi a figyelem és az érzékelés/észlelés együttműködését). A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: ordinális. Min.: 0. Max.: 2.
- *Összjeljesítmény:* a szintézis, az analízis, a munkamemória és a figyelem összpontszáma. A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: ordinális. Min.: 0. Max.: 8.

A S.M.ART-I kognitív teljesítményteszt a verbális ingerekkel kapcsolatos percepció, figyelem, emlékezet és gondolkodás megismerését célzó egyénileg és csoportosan is felvehető, eszközigényét tekintve papír-ceruza szintű, az irodalmi foglalkozásokba integrálható gyors eljárás. A teszt pedagógus kompetenciakörben történő felhasználásra jött létre annak érdekében, hogy a tanítók gyorsan tájékozódhassanak a kisiskolások kognitív jellemzőiről a differenciált nevelés-oktatás biztosítása, illetve szükség esetén további szakorvosi, szakszolgálati vizsgálatok igénylése érdekében. E teszt nem pótolja, nem helyettesíti a klinikai igényű intelligenciavizsgálatokat, s nem nyújt információt a tanulók intelligenciahányadosáról sem. De egy jelzőrendszer első, iskolai, pedagógus kompetenciakörbe tartozó állomásaként szolgálhatja a kognitív képességek szerinti differenciált fejlesztés megvalósulását.

Noha az egyes feladatok gyorsan elvégezhetőek, az eszköz a többi S.M.ART teszthez képest relatív lassú, mert egyéni adatfelvétel szükséges a verbális teljesítményekkel kapcsolatos

adatfelvételhez. A teszt mögött álló vizsgálahierarchia esetenként gyorsíthat az adatfelvételen (1. ábra).

1. ábra: a S.M.ART kognitív teszt vizsgálati sorrendje, az altesztek lehetséges eredményei, és az eredmény alapján megfogalmazható általános fejlesztési javaslat (forrás: a Szerzők)

A tesztfelvétel folyamata

A tesztfelvétel folyamatának javasolt menete (a vizsgálat előkészítésének, adatfelvételének és befejezésének lépései):

I. A vizsgálat előkészítésének lépései:

Legalább egy héttel a vizsgálat előtt:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Szülők, törvényes gondviselők tájékoztatása a vizsgálat céljáról 2. Szülők, törvényes gondviselők írásbeli hozzájárulásának gyűjtése, melyben engedélyezik gyermekük vizsgálatát 3. A beérkezett szülői hozzájárulási nyilatkozatok függvényében megtörténhet a válaszlapok sokszorosítása, kódszámokkal történő ellátása, a vizsgálat helyszínének kijelölése, szükség esetén az adatfelvételt megvalósítók betanítása, vizsgálati személyek névsorának összeállítása.
10 perccel a vizsgálat előtt:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Helyszín szellőztetése. 2. Szükség esetén helyszín bútorainak átrendezése (minél kevesebbet zavarják egymást a vizsgálati személyek). 3. Névsor és a válaszlapok előkészítése.

II. A vizsgálat lépései:

Ültetés:	Vizsgálati személy leültetése a számára kijelölt helyre, s a válaszlap előkészítése.
Kapcsolat-felvétel, ráhangolás:	<p>Vizsgálati személy üdvözlése, bevonása a vizsgálatba. Javasolt instrukció: „Szervusz! Szeretnék bevonni egy beszélgetős feladatba! Szeretsz beszélgetni, verset, mesét mondani, hallgatni?”</p> <p>A legtöbb gyerek ilyenkor kifejezi, hogy igen, szeret beszélgetni, verset, mesét mondani, hallgatni. Az instrukció folytatása:</p>
Szintézis vizsgálat:	<p>„Képzeld el, hogy Meseország királya nagy bajban van! Segítenünk kell neki! Képzeld: huncut kis manók tönkretették azt a négy varázsszót, amik megvédik Meseországot hótól, fagytól, vadállatoktól... Ügyes gyerekekre van szükség, akik segíteni tudnak az öreg királynak. Segítsünk neki, rendben?!”</p> <p>A gyerekek ilyenkor jelzik, hogy segítenek. Ha nem így tesznek, akkor sajnós utasításként kell kiadni számukra a feladatot.</p>
<i>A szintézis példafeladat bemutatása:</i>	<p>„Figyelj! Mondok három hangot. Az első két hangból ki lehet találni a harmadikat. Ha kitaláltad, hogy az első és a második hang alapján, hogyan lehet kitalálni a harmadik hangot, akkor jegyezd meg ezt a szabályt! Figyelj, mondom a három hangot!</p>

»K«
(2 másodperc szünet)
»Ó«
(2 másodperc szünet)
»KÓ«.”

A példát még 2 alkalommal megismételjük.

*A szintézis
tesztfeladat
elvégzése:*

„Most mondani fogok neked két hangot, és az előbb megjegyzett szabály alapján ki kell találnod a harmadik hangot (amit a rosszcsont kismanók eltüntettek Meseországából)! A harmadik hangot akkor mondd ki nekem, amikor azt mondom, majd, hogy »Rajta, halljam a harmadik hangot!«! Figyelj, mondom a két hangot, találd ki, mi lehet a harmadik hang!

»S«
(2 másodperc szünet)
»Ó«
(2 másodperc szünet)
Vajon, mi lehet a harmadik hang?”

A tesztfeladatot még kétszer elismételjük, majd 10 másodperc késleltetés után (amit arra használunk, hogy a válaszlapon S.M.ART-I „Szintézis” cellájába leírjuk, hogy milyen hangokat mondtunk) így folytatjuk az instrukciót:

„Rajta, halljam a harmadik hangot!”

A tanuló válaszát a válaszlapon S.M.ART-I táblázatának „Szintézis” feliratú cellájába írjuk be!

**Analízis
vizsgálat:**

*Az analízis
példafeladat
bemutatása:*

„Büszke lehet Rád Meseország királya! Nagyon ügyes vagy! Újabb varázsszó megfejtésében kell segítened! Most is mutatni fogok három hangot, s az első kettőből ki lehet találni a harmadik hangot. De most más lesz a szabály! Ha kitaláltad, hogy az első és a második hang alapján, hogyan lehet kitalálni a harmadik hangot, akkor jegyezd meg ezt a szabályt! Figyelj, mondom a három hangot!

»KÓ«
(2 másodperc szünet)
»K«
(2 másodperc szünet)
»Ó«.”

A példát még 2 alkalommal megismételjük.

*Az analízis
tesztfeladat
elvégzése:*

„Most mondani fogok neked két hangot, és az előbb megjegyzett szabály alapján ki kell találnod a harmadik hangot (amit a rosszcsont kismanók eltüntettek Meseországából)! A harmadik hangot akkor mondd ki nekem, amikor azt mondom, majd, hogy »Rajta, halljam a harmadik hangot!«! Figyelj, mondom a két hangot, találd ki, mi lehet a harmadik hang!

»SÓ«

(2 másodperc szünet)

»S«

(2 másodperc szünet)

Vajon, mi lehet a harmadik hang?»

A tesztfeladatot még kétszer elismételjük, majd 10 másodperc késleltetés után (amit arra használunk, hogy a válaszlapon S.M.ART-I „Analízis” cellájába leírjuk, hogy milyen hangokat mondtunk) így folytatjuk az instrukciót:

„Rajta, halljam a harmadik hangot!”

A tanuló válaszát a válaszlapon S.M.ART-I táblázatának „Analízis” feliratú cellájába írjuk be!

**Megfigyelés
vizsgálata:**

*A megfigyelés
tesztfeladat
elvégzése, a
munkamemória
vizsgálat
előkészítése:*

„Nagyon sokat segítettél Meseország öreg királyának! Igazi hős vagy! Meseország megmentője, figyelem! Most mondani fogok egy szót. Ezt majd mondd ki hangosan Te is, és jól jegyezd meg! Amikor azt mondom, hogy „Rajta, halljam a szót, amit meg kellett jegyezned!”, akkor majd mondd ki a szót! Figyelj! Mondd utánam és jegyezd meg!

Hó. ”

Most mondd ki Te is, és jegyezd meg!

A tanuló válaszát a válaszlapon S.M.ART-I táblázatának „Megfigyelés” feliratú cellájába írjuk be!

**Munka-
memória
vizsgálat:**

*A munka-
memória
tesztfeladat
elvégzése:*

10 másodperc múlva így folytatjuk az instrukciót:

„Rajta, halljam a szót, amit meg kellett jegyezned!”

A tanuló válaszát a válaszlapon S.M.ART-I táblázatának „Emlékezet” feliratú cellájába írjuk be!

A tesztfeladatokat a kiegészítő feladatokkal is helyettesíthetjük, ha szükségesnek látjuk.

III. A vizsgálat lezárásának lépései:

A vizsgálat végén:	<ol style="list-style-type: none">1. A vizsgálati személy megdicsérése, s a vizsgálat végének bejelentése: „Nagyon megdicsérek! Meseország hőse vagy! Vége van a beszélgetős feladatsornak.”2. A feladatlapok összegyűjtése (ha nem kerül sor további vizsgálatokra)!3. Levezető beszélgetés, ha van rá idő.
A vizsgálat értékelése:	<ol style="list-style-type: none">1. A megoldókulcs alapján a megoldások pontozása (az elért pontszámot a válasz mellé vagy adatbázisban rögzíthetjük).2. A gondolkodás (G) és az összpontszám (Ö) összesítése (az elért pontszámot a lap margójára vagy adatbázisban rögzíthetjük).3. A pontszámok alapján szöveges értékelés, összefoglaló megfogalmazása (szóban vagy írásban) a szülők/gondviselők, pedagógusok számára.4. A szülők/gondviselők és a vizsgálatba, illetve a fejlesztésbe bevonni kívánt pedagógusok tájékoztatása az eredményekről (szóban vagy írásban).5. Egyéni fejlesztési tervek kidolgozása, megvalósítása.

A S.M.ART-I kognitív teljesítményteszt feladatainak összefoglalása, pontozása

A S.M.ART-I kognitív teljesítményteszt verbális auditív ingerekkel végzett szintézis, analízis, munkamemóriabeli és megfigyelésre vonatkozó feladatokat tartalmaz. Az alábbiakban ezek bemutatására kerül sor az OxIPO-modell aspektusából. Az OxIPO-modell alapján a vizsgálatban nyújtott teljesítményt a vizsgálat szervezése (Organizáció), a vizsgálati személyt érő ingerek (Inputok), az ingerek feldolgozása (Process) és a vizsgálati személy válasza (Output) határozza meg. Ez azt is jelenti, hogy egy esetleges gyengébb tesztbeli teljesítmény akár a vizsgálati személytől független szervezési problémákkal (például: figyelemelterelő zajokkal terhelt vizsgálati helyiség stb.) is magyarázható. A tesztbeli összteljesítmény összegző értékelésekor tehát körültekintően kell mérlegelni, hogy valóban megfelelőek voltak-e a vizsgálati személy számára biztosított feltételek. A legkisebb kétség esetében is célszerű a vizsgálat megismétlése rendezett körülmények között.

1. Szintézis (verbális auditív szintézis, hangokból szó) feladat

Szintézis: képesség arra, hogy részekből, elemekből egészet alkossunk.

A szintézis jelentősége az iskolai tanulás során: hangos olvasás során a betűkhöz rendelt hangokból áll össze a kimondott szó, vagy: a kimondott szavakból mondat, a mondatokból a szöveg szintézise történik az élőbeszéd során is. Az auditív-verbális ingerekkel történő

szintézis műveletek alapjának a hangból-szó szintézis tekinthető. Példa: a „k”, „u”, „ty”, „a” hangok ebben a sorrendben történő elmondását kísérő szintézis eredménye a „kutya” szó.

A szintézis vizsgálatának feladata: a szintézist célzó feladatok esetében részinformációkat adunk, amiket valamilyen szabály szerint (legegyszerűbb esetben: egymás után) össze kell illeszteni. A szintézis szabályát egy példafeladat révén mutatjuk be, de nem magyarázzuk el a szabályt a vizsgálati személynek. A vizsgálati személynek az a feladata, hogy megértse a részek összeillesztésének szabályát, s a példa alapján megoldja a tesztfeladatot (ez analógiás gondolkodást is feltételez). Amennyiben a munkamemória vizsgálata is cél, akkor a példa- és a tesztfeladat bemutatását 10 másodperc késleltetési idő követ (ami alatt már nem hallható/látható a példa- és a tesztfeladat). A válaszadásra max. 30 másodperc áll rendelkezésre. A feladat helyes megoldása feltételezi a figyelem és az érzékszervek használatát is. A feladat során közismert, az iskoláskorú gyermekek szókincsében feltételezhetően meglévő szavakat adunk ugyan, ám valójában a feladathoz nem szükséges az adott szó ismerete (akár kitalált „álszavakkal”, „halandzsza nyelvű” kifejezésekkel is végezhető a gyakorlat).

Az átlagos magyar szó kb. 5 hang terjedelmű, s az átlagos iskolásoktól elvárható rövid távú memória elemszám-beli kapacitásának (7±2 elem) alsó küszöbe is 5 elem terjedelmű, a hangokból-szó szintézis feladat során tehát 5 hangból (nem betűből!) álló szavakkal is végezhető a vizsgálat (sőt: ha kapacitásbeli határra vagyunk kíváncsiak, akkor még hosszabb szavakkal, kifejezésekkel is dolgozhatunk). A S.M.ART-I kognitív teljesítménytesztben azonban ehelyett a létező legkisebb, legalább két részből álló verbális egységet javasoljuk: két hangból álló szavakkal végezzük a vizsgálatot (pl. „kő”, „só”, stb.). Ok: a vizsgálat arra irányul, hogy a legegyszerűbb feladattípussal (két hang összeillesztése révén alkotott szóval) meg tud-e küzdeni a tanuló. Ha ez a feladat sem sikerül, akkor az írás-olvasás, s talán a számolás terén is nehézségekbe ütközik majd a tanuló, amíg ez a képesség be nem gyakorlódik.

A feladat az OxIPO-modell aspektusából:

Információfeldolgozás a vizsgálati személy szempontjából		Organizáció: a vizsgálatvezető feladatai
Input:	- Instrukció - Példafeladat: K Ő KŐ - Tesztfeladat: S Ó	<ul style="list-style-type: none"> • helyszín, • eszközök, • személyek, • inputok biztosítása
Process:	Ideális esetben a hangsorban szereplő hangok „összeadása”, közvetlen egymás után illesztése révén a szó tudatosulása (például: a „s”, „ó” hangok a „só” szó tudatosulását eredményezhetik). Megjegyzés: a feladat az érzékelés, a figyelem és a munkamemória működését is feltételezi.	Nyugodt munkavégzés biztosítása.
Output:	A vizsgálati személy válasza. Pontozás: * 2 pont: helyes válasz 1 pont: helytelen válasz a helyes válaszra utaló motívumokkal 0 pont: helytelen válasz, utalás sincs a helyes válaszra, nincs válasz	A megoldás ellenőrzése, pontozása. Helyes válasz: SÓ

*A válaszlapon a ✎ ↵ → szimbólumok „pontértéke” balról jobbra: 0, 1 és 2

A szintézis tesztfeladat mellett az alábbi kiegészítő (például: ellenőrző) feladatok is megtalálhatók a tesztben:

n	Kiegészítő feladat:		Megoldás:	n	Kiegészítő feladat:		Megoldás:
1.	B	E	BE	6.	L	E	LE
2.	F	A	FA	7.	L	Ó	LÓ
3.	F	Ű	FŰ	8.	M	A	MA
4.	J	Ó	JÓ	9.	M	I	MI
5.	K	I	KI	10.	N	Ő	NŐ

2. Analízis (verbális auditív analízis, szóból hang analízis) feladat

Analízis: képesség arra, hogy egy egésznek tekintett ingert részekre, elemekre bontsunk.

Az analízis jelentősége az iskolai tanulás során: szótagolás, teljes szó hangokra/betűkre bontása, a verselemzés, a szövegértő tanulás alapja az analízisre, elemzésre való képesség. Példa: „kutya” szó hangokra bontásának eredménye a „k”-„u”-„ty”-„a” hangsor (ez teszi például lehetővé, hogy a kimondott szó hangjaihoz betűket rendeljenek a tanulók, s leírják azokat).

Az analízis vizsgálatának feladata: az analízist célzó feladatok esetében információt adunk, amiket valamilyen szabály (itt: hangokra tagolás) szerint részekre kell bontani. Az analízis szabályát egy példafeladat révén mutatjuk be, de nem magyarázzuk el azt a vizsgálati személynek. A vizsgálati személynek az a feladata, hogy megértse a részekre bontás szabályát, s a példa alapján megoldja a tesztfeladatot (ez az analógiás gondolkodás alkalmazását is feltételezi). Amennyiben a munkamemória vizsgálata is cél, akkor a példa- és a tesztfeladat bemutatását 10 másodperc késleltetési idő követ (ami alatt már nem látható/hallható a példa- és a tesztfeladat). A válaszadásra 30 másodperc áll rendelkezésre. A feladat helyes megoldása feltételezi a figyelem és az érzékszervek használatát is. Az elemzendő szó ismerete elvileg nem feltétele a feladat sikeres végrehajtásának, tehát szókincsbeli problémák kevésbé okozhatnak gondot, de a szókincsben meglévő szavak elemzése könnyebb lehet. Tekintve, hogy az átlagos magyar szó kb. 5 hang terjedelmű, s az átlagos iskolásoktól elvárható rövid távú memória elemszám-beli kapacitásának (7±2 elem) alsó küszöbe is 5 elem terjedelmű, a szóból-hang analízis feladat során akár 5 hangból (nem betűből!) álló szavakkal végezzük a vizsgálatot (sőt: ha arra vagyunk kíváncsiak, hogy mi a legnagyobb teljesítmény, amit ezen a téren a vizsgálati személy el tud érni, akár hosszabb hangokból álló szavakat is használhatunk). Jelen S.M.ART-I kognitív teljesítménytesztben azonban a létező legkisebb, legalább két részre osztható verbális egységet javasoljuk: két hangból álló szavakkal végezzük a vizsgálatot (pl. „kő”, „só”, stb.). Ok: a vizsgálat arra irányul, hogy a legegyszerűbb feladattípussal (két hangból álló szó hangokra bontásával) meg tud-e küzdeni a tanuló. Ha ez a feladat sem sikerül, akkor az írás-olvasás, s talán a számolás terén is nehézségekbe ütközik majd a tanuló, amíg ez a képesség be nem gyakorlódik.

A feladat az OxIPO-modell aspektusából:

Információfeldolgozás a vizsgálati személy szempontjából		Organizáció: a vizsgálatvezető feladatai
Input:	- <i>Instrukció</i> - <i>Példafeladat: KŐ K Ő</i> - <i>Tesztfeladat: SÓ S</i>	<ul style="list-style-type: none"> • helyszín, • eszközök, • személyek, • inputok biztosítása
Process:	Ideális esetben a szó hangokra bontása (például: a „só” szó „s” és „ó” hangokra bontása). Megjegyzés: a feladat az érzékelés, a figyelem és a munkamemória működését is feltételezi.	Nyugodt munkavégzés biztosítása.
Output:	A vizsgálati személy válasza. Pontozás: * 2 pont: helyes válasz 1 pont: helytelen válasz a helyes válaszra utaló motívumokkal 0 pont: helytelen válasz, utalás sincs a helyes válaszra	A megoldás ellenőrzése, pontozása. Helyes válasz: Ó

*A válaszlapon a ✖ ☞ ➔ szimbólumok „pontértéke” balról jobbra: 0, 1 és 2

Az analízis tesztfeladat mellett az alábbi kiegészítő (például: ellenőrző) feladatokat is megtalálhatjuk a tesztben:

n	Kiegészítő feladat:	Megoldás:	n	Kiegészítő feladat:	Megoldás:
1.	BE	B E	6.	LE	L E
2.	FA	F A	7.	LÓ	L Ó
3.	FŰ	F Ű	8.	MA	M A
4.	JÓ	J Ó	9.	MI	M I
5.	KI	K I	10.	NŐ	N Ő

3. Emlékezetvizsgálat (verbális auditív ingerekkel)

A vizsgálat által célzott kognitív képességspektrum: emlékezet (ami azonban feltételezi a vizsgálati személy érzékelési és figyelmi teljesítményét is!). A vizsgálat fókuszában a rövid távú emlékezet, illetve a munkamemória áll.

Munkamemória: képesség arra, hogy kognitív műveletek végzésének idejére emlékeket bevessünk, tároljunk, előhívjunk (használjunk).

A munkamemória jelentősége az iskolai tanulás során: a betűnkénti olvasás, a szótagoló olvasás vagy a szóképekkel történő olvasás során is lényeges a szavak, mondatok megértése

szempontjából, hogy a már elolvasott/hallott betűket, szótagokat, szavakat, mondatokat legalább addig emlékezetben tartsuk, amíg a szó, mondat, szöveg(részlet) egészének felfogása, megértése megtörténik. Ehhez hasonlóan a többjegyű számok és a matematikai műveletek esetében is lényeges a memória működése a számok kiolvasása, leírása, a műveletek elemeinek tudatosítása során.

A *munkamemória vizsgálatának feladata*: a vizsgálati személynek egy megadott ingert (esetünkben: szót) szükséges első hallásra megjegyeznie, majd 10 másodperc késleltetést követően (ami közben már nem hallható/látható a megadott információ) emlékezetből visszaidéznie. A feladat helyes megoldása feltételezi a figyelem és az érzékszervek használatát is, de gondolkodási műveletet nem igényel (ugyanakkor nem zárható ki, hogy a vizsgálati személy gondolkodási műveleteken alapuló mnemotechnikát – például kontextusba helyezést, címkézést, analógiát eredményező asszociációt stb. – alkalmaz a memorizálás és felidézés során). Az iskolásoktól elvárható rövid távú memória elemszám-beli kapacitásának (7 ± 2 elem) alsó küszöbe 5 elem terjedelmű, ezért a szavakra történő emlékezetvizsgálat során akár 5 elemű egységekkel (pl. öt betűs szavakkal, öt szóból álló szólistákkal stb.) is elvégezhető ilyen vizsgálat (ha például a memória elemszám-beli kapacitásának felső határára vagyunk kíváncsiak, akkor egyre nagyobb elemszámú ingert kell megjegyeznie, s felidéznie a vizsgálati személynek). A S.M.ART-I kognitív teljesítményteszt esetében azonban az írás-olvasás alapját jelentő legkisebb több hangból álló nyelvi elemmel, a két betűs szavakkal javasoljuk a vizsgálat elvégzését – ha ez sem sikerül, akkor az olvasás, írás, számolás tanulását mindenképpen képességfejlesztésnek kell megelőznie!

A feladat az OxIPO-modell aspektusából:

Információfeldolgozás a vizsgálati személy szempontjából		Organizáció: a vizsgálatvezető feladatai
Input:	- <i>Instrukció</i> - <i>Tesztfeladat: HÓ</i>	<ul style="list-style-type: none"> • helyszín, • eszközök, • személyek, • inputok biztosítása
Process:	Ideális esetben az elhangzott szó legalább rövid ideig tartó megjegyzése, s felidézése. Megjegyzés: a feladat az érzékelés és a figyelem működését is feltételezi.	Nyugodt munkavégzés biztosítása.
Output:	A vizsgálati személy válasza. Pontozás: * 2 pont: helyes válasz 1 pont: helytelen válasz a helyes válaszra utaló motívumokkal 0 pont: helytelen válasz, utalás sincs a helyes válaszra	A megoldás ellenőrzése, pontozása. Helyes válasz: HÓ

*A válaszlapon a ✎ ↵ → szimbólumok „pontértéke” balról jobbra: 0, 1 és 2

4. Érzékelést, észlelést feltételező figyelemvizsgálat

A vizsgálat által célzott kognitív képességspektrum: figyelem (ami azonban feltételezi a vizsgálati személy ép érzékelését is, s minimális emlékezeti működést is!).

Figyelem: ingerszelektív képesség – akaratlagos figyelem esetén a környezeti ingerek egy szándékosan kiválasztott, körülírt halmazának előnybe részesítése egyén ingerekkel szemben.

A figyelem jelentősége az iskolai tanulás során: a tanári instrukciókra, magyarázatokra, előadásokra figyelés az iskolai tanulás egyik meghatározó alapja. A megfigyelésnek az olvasás, a tankönyvi képek, az (interaktív)táblára kerülő ábrák megértésekor, s különösen füzetbe történő pontos másolásakor van jelentősége például.

A figyelem vizsgálatának feladata: egy megadott verbális minta (szó) megisméltése az emlékezési és gondolkodási képesség lehetőség szerinti minimalizálása mellett. A feladat sikeres végrehajtása ép érzékelést feltételez (a vizsgálati személy hallja a szót, amit meg kell ismételnie). Tekintettel arra, hogy az ismétlésre kijelölt szóbeli ingert közvetlenül (késleltetés nélkül) követheti a válaszadás, az inger emlékezetben tartására kb. 3 másodpercig van szükség. A feladat gondolkodási művelet nélkül is megoldható (de nem zárható ki annak alkalmazása). A feladat sikeres megoldása arról informál, hogy az elsősorban észlelést és minimális (kb. 30 másodperc inger expozíció + 30 másodperc válaszadás = 60 másodperces) figyelmet igénylő feladatban miként teljesít a vizsgálati személy. A feladat tehát nem a megosztott figyelemről, nem a figyelem terjedelméről vagy a figyelem váltásának képességéről nyújt adatokat, hanem az emlékezet és az esetlegesen szükséges további érzékelés vizsgálat kontextusában mutatja meg, hogy ha a gondolkodást és az emlékezés szerepét minimalizáljuk egy rövid feladatban, akkor milyen teljesítményt nyújt a tanuló. Az emlékezeti feladatban nyújtott esetleges gyenge teljesítmény és az ebben a feladatban nyújtott megfelelő teljesítmény esetében az emlékezetet vizsgáló feladat gyenge eredményének a háttérben nem érzékelési vagy figyelmi probléma feltételezhető. Azonban, ha a figyelmi feladatban is gyenge teljesítmény mutatkozik, akkor egyrészt ez befolyásolhatta az emlékezetvizsgálat eredményét (hiszen az figyelmet is igényelt), másrészt ellenőrizni szükséges, hogy valóban figyelmi problémáról van-e szó vagy helyette/mellette az érzékeléssel vannak-e gondok (ehhez szakorvosi vizsgálatra van szükség: szóbeli ingerek érzékelésével kapcsolatban hallásvizsgálatra is szükség van).

A feladat az OxIPO-modell aspektusából:

Információfeldolgozás a vizsgálati személy szempontjából		Organizáció: a vizsgálatvezető feladatai
Input:	- Instrukció - Tesztfeladat: HÓ	helyszín, eszközök, személyek, inputok biztosítása
Process:	Ideális esetben a szavak pontos megisméltése. Megjegyzés: a feladat az érzékelés működését is feltételezi.	Nyugodt munkavégzés biztosítása.
Output:	A vizsgálati személy válasza. Pontozás:* 2 pont: helyes válasz 1 pont: helytelen válasz a helyes válaszra utaló motívumokkal 0 pont: helytelen válasz, utalás sincs a helyes válaszra	A megoldás ellenőrzése, pontozása. Helyes válasz: HÓ

*A válaszlapon a   szimbólumok „pontértéke” balról jobbra: 0, 1 és 2

5. Érzékelés, észlelés szakorvosi vizsgálata

A vizsgálat által célzott kognitív képesség: auditív érzékelés.

Érzékelés: a bennünket érő ingerek alapján az érzékszervekben idegimpulzusok kialakulásának és központi idegrendszerhez (gerincvelő, agy) történő továbbítására épülő képesség.

Az érzékelés jelentősége az iskolai tanulás során: minden magasabb szintű kognitív tevékenység (így a figyelem, az emlékezés és a gondolkodás, a tanulás) alapja az érzékelés. Az érzékelés által felvett ingereket szűri a figyelem, „használja” a memória (az érzékelt ingeregyüttes a memóriából felidézett információk alapján kap jelentést), ami révén az észlelés is létrejöhet, az észlelt információkkal pedig a gondolkodás „dolgozik” tovább. Az érzékelés akadályozottsága esetén az adott érzékszervi modalitás ingereivel kapcsolatos figyelmi, emlékezeti és gondolkodásbeli műveletekre nincs vagy korlátozott a lehetőség.

Az érzékelés vizsgálata: szakorvosi feladat (beutalót a háziorvos vagy az iskolaorvos adhat). Az érzékelés vizsgálat nem része a S.M.ART kognitív tesztcsaládnak.

Az érzékelés és figyelem eredmények együttes értelmezésekor célszerű figyelembe venni, hogy, ha a figyelem vizsgálat során gyenge eredmény született, akkor annak négy oka lehet: a) dac: a vizsgálati személy nem működik együtt, szándékosan gyenge teljesítményt nyújt; b) figyelem probléma, ép érzékelés mellett; c) figyelem probléma és érzékelési probléma együttes jelentkezése; d) érzékelési probléma, ép figyelem mellett. Javaslat: szakorvosi vizsgálat keretében az érzékszervek, az érzékelési képesség épségének vizsgálata. Lehetséges eredmények:

1. A mennyiben a szakorvosi vizsgálat nem tár fel érzékelési, érzékszervi problémát, akkor az eredmények háttérében állhat: a) dac: a vizsgálati személy nem működik együtt, szándékosan gyenge teljesítményt nyújt; b) valóban figyelem problémáról van szó (ép érzékelés mellett).
2. Amennyiben a szakorvosi vizsgálat érzékelési, érzékszervi problémát tár fel, akkor a gyenge eredmények háttérében állhat: a) dac: a vizsgálati személy nem működik együtt, szándékosan gyenge teljesítményt nyújt; b) figyelem probléma és érzékelési probléma együttes jelentkezése. Javasolt további vizsgálat: a figyelem vizsgálatát más (ép) érzékszervi modalitáson keresztül célszerű ellenőrizni. Ha az alternatív ép érzékszervi modalitásban a figyelemmel még mindig baj van, akkor a figyelem problémája alátámasztást nyer. c) valójában nem a figyelemmel van probléma, hanem az érzékeléssel. Javasolt további vizsgálat: a figyelem vizsgálatát más (ép) érzékszervi modalitáson keresztül célszerű ellenőrizni. Ha az alternatív ép érzékszervi modalitásban a figyelemmel nincs baj van, akkor a gyenge teljesítmény háttérében az érzékszervi, érzékelési probléma valószínűsíthető, s a probléma súlyosságától függően, akár SNI protokoll indítása is szükséges lehet.

A S.M.ART-I kognitív teljesítményteszt értékelése, értelmezése

A vizsgálati személy által adott válaszok pontozását követően kerülhet sor az eredmények szöveges értékelésére. Ennek egyik lehetséges módja az alábbi egyéni, illetve csoportos sablon pontozott, illetve üresen hagyott celláiban található szövegrészeinek kiegészítése.

Fontos: a teszteredmények védett adatok, azokba betekintési joga a szülőnek/gondviselőnek, a vizsgálat vezetőjének, illetve egyéb a szülővel/gondviselővel is egyeztetett szakértői körnek lehet.

S.M.ART Egyéni összefoglaló:
 MŰVÉSZETI MÉRŐESZKÖZ a S.M.ART-I kognitív teljesítményteszt tapasztalatai

Vizsgálati személy (v.sz.):		V.sz. neme:	☐ nő ☐ ffi
V.sz. életkora:		V.sz. évfolyama/osztálya:	
V.sz.-t nevelő intézmény:			
Vizsgálatvezető:		Dátum:	

Adatbázis

Szintézis	Analízis	Munkamemória	Megfigyelés	Összesen
... pont	... pont	... pont	... pont	... pont

Szöveges értékelés és fejlesztési javaslatok

A S.M.ART-I kognitív teljesítményteszt a szintézis, az analízis, a munkamemória, a megfigyelés és ezek összpontszáma alapján segíti a tanulók megismerését. A fent jelzett adatbázis alapján a következő tapasztalatok és fejlesztési javaslatok fogalmazhatók meg:

1. Szintézis: részekből egész összeállítása (például: vonalakból betűk, hangokból szavak stb. összeállítása) terén a „beszélgetős” feladat esetében az elért pontszám: ... pont (az elérhető maximális pontszám: 2 pont). Segítség az elért pontszám értelmezéséhez:

2 pont: a tanuló képes volt a szintézisre vonatkozó feladat megértésére, felfedezte a példafeladatban mutatott elvont szabályt, képes volt a szabályt emlékezetében tartani a következő feladatig, képes volt az új feladat esetében az említett szabályt felhasználni (megtalálni az analógiát a korábbi és az új feladat között) és sikeresen alkalmazni. **Fejlesztési javaslat:** tehetség-gondozó jelleggel javasolható az OxIPO képességfejlesztő program keretében bonyolultabb ingerek szintézisének gyakoroltatása.

1 pont: a tanuló nem adott helyes megoldást, de válaszából kitűnik, hogy valamit megsejtett a szintézis felismerésével, alkalmazásával kapcsolatban. **Fejlesztési javaslat:** szintézisre irányuló feladatok gyakoroltatása.

0 pont: a tanuló nem tudta megoldani a szintézisre vonatkozó feladatot. **Fejlesztési javaslat:** ellenőrizni szükséges, hogy e teljesítmény valóban gondolkodási probléma eredménye-e, vagy egyéb képességek (például: memória, figyelem, érzékelés/észlelés) problémájára vezethető-e vissza. Ha a gondolkodási probléma (is) valószínűsíthető, akkor erősen javasolt a tanuló OxIPO képességfejlesztő programba történő bevonása, különös tekintettel a verbális, auditív szintézis fejlesztésére.

2. Analízis: egész részekre bontása (például: mondatok szavakká, diktált szavak hangokká bontása, hogy a hangokhoz tartozó betűk leírhatóvá váljanak stb.) esetében a „beszélgetős” feladat pontszáma: ... pont (az elérhető maximális pontszám: 2 pont). Segítség az elért pontszám értelmezéséhez:

2 pont: a tanuló képes volt az analízisre vonatkozó feladat megértésére, felfedezte a példafeladatban mutatott elvont szabályt, képes volt a szabályt emlékezetében tartani a következő feladatig, képes volt az új feladat esetében az említett szabályt felhasználni (megtalálni az analógiát a korábbi és az új feladat között) és sikeresen alkalmazni. **Fejlesztési javaslat:** tehetség-gondozó jelleggel javasolható az OxIPO képességfejlesztő program keretében bonyolultabb ingerek analízisének gyakoroltatása.

1 pont: a tanuló nem adott helyes megoldást, de válaszából kitűnik, hogy valamit megsejtett az analízis felismerésével, alkalmazásával kapcsolatban. **Fejlesztési javaslat:** analízisre irányuló feladatok gyakoroltatása.

0 pont: a tanuló nem tudta megoldani az analízisre vonatkozó feladatot. **Fejlesztési javaslat:** ellenőrizni szükséges, hogy e teljesítmény valóban gondolkodási probléma eredménye-e,

vagy egyéb képességek (például: memória, figyelem, érzékelés/észlelés) problémájára vezethető-e vissza. Ha a gondolkodási probléma (is) valószínűsíthető, akkor erősen javasolt a tanuló OxIPO képességfejlesztő programba történő bevonása, különös tekintettel a verbális, auditív analízis fejlesztésére.

3. Munkamemória: az információk munkamemóriában tartását tekintve (például: a már „kiolvasott” betűkhöz tartozó hangok megtartása, a szóból még hátralévő hangokig) a „beszélgetős” feladatra kapott pontszám: ... pont (az elérhető maximális pontszám: 2 pont). Segítség az elért pontszám értelmezéséhez:

- 2 pont: a tanuló képes volt a bemutatott ingert rövidtávon megjegyezni, tárolni, s előhívni. **Fejlesztési javaslat:** tehetséggondozó jelleggel javasolható az OxIPO képességfejlesztő program keretében bonyolultabb ingerekre történő emlékezés gyakoroltatása, illetve az OxIPO tanulás módszertani programban mnemotechnikák átadása.
- 1 pont: a tanuló nem adott ugyan helyes megoldást. **Fejlesztési javaslat:** memóriára irányuló feladatok gyakoroltatása.
- 0 pont: a tanuló nem tudta megoldani a munkamemóriára vonatkozó feladatot. **Fejlesztési javaslat:** ellenőrizni szükséges, hogy e teljesítmény valóban memóriabeli probléma-e, vagy egyéb képességek (például: figyelem, érzékelés/észlelés) problémájára vezethető-e vissza. Ha a memóriabeli probléma (is) valószínűsíthető, akkor erősen javasolt a tanuló OxIPO képességfejlesztő programba történő bevonása, különös tekintettel a verbális, auditív memória fejlesztésére.

4. Megfigyelés: az információk szándékos szelektálása kapcsán a „beszélgetős” feladat pontszáma: ... pont (az elérhető maximális pontszám: 2 pont). Segítség az elért pontszám értelmezéséhez:

- 2 pont: a tanuló képes volt a bemutatott ingert visszamondani. **Fejlesztési javaslat:** tehetséggondozó jelleggel javasolható az OxIPO képességfejlesztő program keretében bonyolultabb ingerekre történő figyelem gyakoroltatása, illetve az OxIPO tanulás módszertani programban megfigyelés jellegű feladatok átadása.
- 1 pont: a tanuló nem adott ugyan helyes megoldást, de csak egy hangot vett el. **Fejlesztési javaslat:** figyelemre, megfigyelésre irányuló feladatok gyakoroltatása.
- 0 pont: a tanuló nem tudta megoldani a megfigyelésre vonatkozó feladatot. **Fejlesztési javaslat:** ellenőrizni szükséges (az iskola- és/vagy a házi orvossal), hogy e teljesítmény valóban figyelmi probléma-e, vagy egyéb képességek (például: érzékelés/észlelés) problémájára vezethető-e vissza. Ha az érzékszervi probléma kizárható, akkor erősen javasolt a tanuló OxIPO képességfejlesztő programba történő bevonása, különös tekintettel a verbális, auditív figyelem fejlesztésére.

5. Összpontszám: az előző négy feladatra kapott pontszámok összege: ... pont (az elérhető maximális pontszám: 8 pont). Segítség az elért pontszám értelmezéséhez:

- 8 pont: a tanuló érzékelése, észlelése, figyelme, munkamemóriája, gondolkodása (mely az előbb felsorolt képességeken túl a szabály felismerését, az analógiát, az analízist és szintézist foglalja magába jelen esetben) alapján valószínűsíthető, hogy az írás, olvasás, számolás terén nem jelentkeznek képességbeli problémák. **Fejlesztési javaslat:** az írás-, olvasás-, számolás alsó tagozatos követelményeinek teljesítését követően az OxIPO tanulás módszertani programon belüli tehetséggondozás.
- 6-7 pont: a tanuló a feladatok nagy részét jól oldotta meg, az írás olvasás, számolás terén a hibásan megoldott feladathoz szükséges képességek esetében várható elakadás. **Fejlesztési javaslat:** a hibásan megoldott feladathoz kötődő képesség(együttes) fejlesztése.
- 0-5 pont: a tanuló nem tudta tökéletesen megoldani a feladatok többségét. **Fejlesztési javaslat:** erősen javasolt a tanuló OxIPO képességfejlesztő programba történő bevonása.

S.M.ART Csoport szintű összefoglaló:
 MŰVÉSZETI MÉRŐESZKÖZ a S.M.ART-I kognitív teljesítményteszt tapasztalatai

Intézmény:		Osztály:	
Vizsgálat dátuma:			
Vizsgálatvezető:			

Adatbázis

Tanuló	Szintézis	Analízis	Munkamemória	Megfigyelés	Összesen
1. pont	... pont	... pont	... pont	... pont
2. pont	... pont	... pont	... pont	... pont
...	... pont	... pont	... pont	... pont	... pont
n. pont	... pont	... pont	... pont	... pont
Osztályszintű összesítés:					
2 pont:*	... fő (...%)	... fő (...%)	... fő (...%)	... fő (...%)	8 pont: ... fő (...%)
1 pont:**	... fő (...%)	... fő (...%)	... fő (...%)	... fő (...%)	6-7 pont: ... fő (...%)
0 pont:***	... fő (...%)	... fő (...%)	... fő (...%)	... fő (...%)	0-5 pont: ... fő (...%)

* A maximális pontszámot elérő tanulók esetében a tanuló érzékelése, észlelése, figyelme, munkamemóriája, gondolkodása (mely az előbb felsorolt képességeken túl a szabály felismerését, az analógiát, az analízist és szintézist foglalja magába jelen esetben) alapján valószínűsíthető, hogy az írás, olvasás, számolás terén nem jelentkeznek képességbeli problémák az adott kognitív funkciók terén. **Fejlesztési javaslat:** az írás-, olvasás-, számolás alsó tagozatos követelményeinek teljesítését követően az OxIPO tanulás módszertani programon belüli tehetséggondozás.

** E tanulók a feladatok nagy részét jól oldották meg, az írás, olvasás, számolás terén a hibásan megoldott feladathoz szükséges képességek esetében várható elakadás. **Fejlesztési javaslat:** a hibásan megoldott feladathoz kötődő képesség(együttes) fejlesztése.

*** E tanulók nem tudták tökéletesen megoldani a feladatok többségét. **Fejlesztési javaslat:** erősen javasolt a tanulók OxIPO képességfejlesztő programba történő bevonása.

Megjegyzés: ha a tanulók több, mint 90%-ára jellemző egy teljesítmény, akkor az alapján homogénnek tekinthető a csoport, ellenkező esetben heterogén tanulói összetételről beszélhetünk az adott teljesítmény aspektusából. Homogénnek tekinthető csoportok esetében az egész csoportot érintő fejlesztés is lehetséges (ami azonban nem zárja ki a párhuzamosan történő egyéni fejlesztés lehetőségét sem). Sőt: a csoport osszeredménye alapján megfogalmazható általános javaslatok mellett a személyre szabott, differenciálás pedagógiai beavatkozás érdekében az egyes tanulók egyéni fejlesztési szükségleteit is figyelembe kell venni!

2. ÚTMUTATÓ

A S.M.ART-I MEGFIGYELÉSI SZEMPONTSOR HASZNÁLATÁVAL KAPCSOLATBAN

A S.M.ART-I megfigyelési szempontsor irodalmi foglalkozásokba integrálható, a tanulók megismerését célzó tételket tartalmaz.

Az eszköz jellemzői

Eszköz neve:	S.M.ART-I megfigyelési szempontsor
Eszközcsalád:	S.M.ART-K: irodalmi foglalkozásokba integrálható vizsgálatok körébe tartozó eszközről van szó.
Eszközrendszer neve:	S.M.ART művészeti mérőeszköz
Eszköz, eszközcsalád, eszközrendszer összefüggése:	<div style="border: 1px solid black; padding: 10px;"><p><i>Eszközrendszer:</i> S.M.ART művészeti mérőeszköz</p><div style="border: 1px solid black; padding: 10px;"><p><i>Eszközcsalád:</i> S.M.ART-I (irodalmi foglalkozásokba integrálható vizsgálatok)</p><div style="border: 1px solid black; padding: 10px;"><p><i>Eszköz neve:</i> S.M.ART-I megfigyelési szempontsor</p></div></div></div>
Módszer:	strukturált megfigyelés
Cél:	az irodalmi téren tehetséges tanulók azonosítása érdekében (a 2011. évi CXC törvény 4. § 14.pontja alapján) az általános adottságokra, speciális képességekre, kreativitásra és motivációra vonatkozó adatok gyűjtése
Elméleti keret:	OxIPO-modell
Adatfelvétel társas jellege:	pedagógus megfigyelő rögzíti az adatokat egyéni és/vagy csoportos jegyzőkönyvben
Célcsoport:	6-10 év (de akár 11-18 éves kor közötti tanulók megfigyelésére is alkalmazható, ha a kisiskolásokra utaló kifejezéseket tanulóokra vonatkozó szavakkal helyettesítjük)

Felhasználói célcsoport:	pedagógusok (főként tanítók), óvodapedagógusok, gyógypedagógusok, fejlesztőpedagógusok, pszichológusok
Eszközsükséglet:	1 db egyéni jegyzőkönyv/tanuló vagy 1 db csoportos jegyzőkönyv/csoport (max. 30 főig), 1 db íróeszköz/vizsgálatvezető
Időigény:	Adatfelvétel: 10-45 perctől akár évekig tarthat az adatgyűjtés (a vizsgálatvezető koncepciójától és a rendelkezésre álló időtől függően). Javasolt min. 2-3 tanóra után jegyzőkönyvezni a megfigyelés tapasztalatait. Adatértékelés: 10 perc/vizsgálati személy vagy 300 perc/30 fős csoport
Skálák, változók:	<ul style="list-style-type: none"> ● <i>A – Általános adottságok:</i> a hallás, közlékenység, hibátlan hangképzés, beszédfolyamatosság, feladat megértése változók összpontszáma. A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: kvantitatív. Min.: 0. Max.: 5. ● <i>A1 – Hallás:</i> a hétköznapi kommunikációt lehetővé tevő hallásra vonatkozó megfigyelés. A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: nominális (dichotóm). Értékei: 0 = kedvezőtlen tapasztalat (hallásprobléma gyanítható), 1 = kedvező tapasztalat (hallásprobléma nem gyanítható). ● <i>A2 – Közlékenység, kommunikációra való fogékonyság.</i> A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: nominális (dichotóm). Értékei: 0 = kedvezőtlen tapasztalat (a tanuló nem közlékeny), 1 = kedvező tapasztalat (a tanuló közlékeny). ● <i>A3 – Hibátlanul képzett beszédhangok.</i> A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: nominális (dichotóm). Értékei: 0 = kedvezőtlen tapasztalat (hibás beszédhangok, artikulációs zavarok – például raccsolás, selypítés, orrhangzós beszéd – tapasztalható), 1 = kedvező tapasztalat (beszédhangok képzése rendben lévő). ● <i>A4 – Beszédfolyamatosság.</i> A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: nominális (dichotóm). Értékei: 0 = kedvezőtlen tapasztalat (például: dadogás, hadarás), 1 = kedvező tapasztalat (például: nem dadog, nem hadar). ● <i>A5 – Feladat megértése:</i> irodalmi szövegalkotásra vonatkozó feladat megértése. A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: nominális (dichotóm). Értékei: 0 = kedvezőtlen tapasztalat (nehezen vagy egyáltalán nem értette a tanuló a feladatot), 1 = kedvező tapasztalat (azonnali feladatértés). ● <i>S – Speciális művészeti képességek:</i> a tanuló szókincsére, „kerekmondatok” használatára, mondatfűzésére, kompozíció használatára és összetett mondatok alkalmazására és megértésére vonatkozó változók összpontszáma. A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: kvantitatív. Min.: 0. Max.: 5. ● <i>S1 – Szókincs.</i> A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: nominális (dichotóm). Értékei: 0 = kedvezőtlen tapasztalat (szegényes vagy átlagos szókincs), 1 = kedvező tapasztalat (gazdag szókincs). ● <i>S2 – „Kerekmondatok” használata.</i> A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: nominális (dichotóm). Értékei: 0 = kedvezőtlen tapasztalat (nem használ „kerekmondatokot”), 1 = kedvező tapasztalat

- („kerekmondásokat” használ).
- *S3 – Mondatfűzés (téma-réma koherencia)*. A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: nominális (dichotóm). Értékei: 0 = kedvezőtlen tapasztalat (mondatai összefüggéstelenek), 1 = kedvező tapasztalat (mondatai összefüggőek).
 - *S4 – Kompozíció tudatos, tervszerű megválasztása*. A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: nominális (dichotóm). Értékei: 0 = kedvezőtlen tapasztalat (a szövegelemei ötletszerűen, felismerhető kompozíció nélkül követik egymást), 1 = kedvező tapasztalat (megjelenik a kompozíció tudatos, tervszerű megválasztása).
 - *S5 – Összetett mondatok alkalmazása, megértése*. A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: nominális (dichotóm). Értékei: 0 = kedvezőtlen tapasztalat (nem használ/ért meg összetett mondatokat), 1 = kedvező tapasztalat (összetett mondatokat használ/megért).
-
- *K – Kreativitás*: a tanuló szövegalkotásában megjelenő fluencia (ötletgazdagság), originalitás (eredetiség), flexibilitás (rugalmasság), elaboráció (kidolgozottság, részletgazdagság) és humor produkció változók összpontszáma. A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: kvantitatív. Min.: 0. Max.: 5.
 - *K1 – Fluencia (ötletgazdagság)*. A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: nominális (dichotóm). Értékei: 0 = kedvezőtlen tapasztalat (nincsenek irodalmi művei), 1 = kedvező tapasztalat (a tanulónak sok irodalmi műve van).
 - *K2 – Originalitás (eredetiség)*. A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: nominális (dichotóm). Értékei: 0 = kedvezőtlen tapasztalat (sematikus, nem egyedi ötletek), 1 = kedvező tapasztalat (egyedi ötletek).
 - *K3 – Flexibilitás (rugalmasság)*. A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: nominális (dichotóm). Értékei: 0 = kedvezőtlen tapasztalat (visszatérő motívumok alkalmazása), 1 = kedvező tapasztalat (változatos témák, nyelvi motívumok alkalmazása).
 - *K4 – Elaboráció (kidolgozottság, részletgazdagság)*. A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: nominális (dichotóm). Értékei: 0 = kedvezőtlen tapasztalat (nem részletgazdag irodalmi alkotás), 1 = kedvező tapasztalat (részletes, kidolgozott irodalmi alkotás).
 - *K5 – Humor produkció*. A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: nominális (dichotóm). Értékei: 0 = kedvezőtlen tapasztalat (műveire nem jellemző a humorosság), 1 = kedvező tapasztalat (humoros alkotásai is vannak).
-
- *M – Motiváció*: az irodalom művészettel kapcsolatos belső és külső motivációra, kitartó munkára, bevonódásra és szereplésre fókuszáló változók összpontszáma. A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: kvantitatív. Min.: 0. Max.: 5.
 - *M1 – Irodalmi szövegalkotásra vonatkozó belső motiváció*. A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: nominális (dichotóm). Értékei: 0 = kedvezőtlen tapasztalat (a tanuló felszólítás nélkül nem foglalkozik irodalmi szövegalkotással), 1 = kedvező tapasztalat (a tanuló szabadon választott feladatként, felszólítás nélkül is alkot irodalmi szövegeket).

- *M2 – Reagálás az irodalmi szövegalkotásra vonatkozó külső motivációra.* A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: nominális (dichotóm). Értékei: 0 = kedvezőtlen tapasztalat (a tanuló felszólításra nem alkot irodalmi szöveget), 1 = kedvező tapasztalat (a tanuló felszólításra alkot irodalmi szöveget).
- *M3 – Kitartó, figyelmes munka az irodalmi szövegalkotás feladatok során.* A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: nominális (dichotóm). Értékei: 0 = kedvezőtlen tapasztalat (a tanuló nem kitartó, figyelme elkalandozik és/vagy nehezen fenntartható az irodalmi szövegalkotással kapcsolatban), 1 = kedvező tapasztalat (a tanuló kitartó, figyelme nem kalandozik el az irodalmi szövegalkotás közben).
- *M4 – Bevonódás az irodalmi szövegalkotásba.* A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: nominális (dichotóm). Értékei: 0 = kedvezőtlen tapasztalat (a tanuló felszólításra azonnal abbahagyja az irodalmi szövegalkotást, nem mutat további érdeklődést irodalmi művei iránt), 1 = kedvező tapasztalat (a tanuló nem akarja abbahagyni az irodalmi szövegalkotást, szívesen folytatná a tevékenységet).
- *M5 – Irodalmi szerepléssel kapcsolatos motiváció.* A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: nominális (dichotóm). Értékei: 0 = kedvezőtlen tapasztalat (nem szeret irodalmi szereplést vállalni), 1 = kedvező tapasztalat (a tanuló szeret irodalmi szereplést – például vers-, mesemondást – vállalni).
- *Kedvező tapasztalatok száma:* az „A – Általános adottságok”, „S – Speciális művészeti képességek”, „K – Kreativitás” és M – Motiváció változók pontszámának összege. A magasabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: kvantitatív. Min.: 0. Max.: 20.
- *Kedvezőtlen tapasztalatok száma (= 20 – kedvező tapasztalat száma).* Az alacsonyabb pontszám jelent jobb eredményt. Skála: kvantitatív. Min.: 0. Max.: 20.

A S.M.ART-I megfigyelési szempontsor az irodalmi téren tehetséges tanulók pedagógusok általi azonosítására is alkalmazható, egyéni és csoportos jegyzőkönyvben is regisztrálható, eszközigényét tekintve papír-ceruza jellegű eszköz.

A megfigyelési szempontsor pedagógus kompetenciakörben történő felhasználásra jött létre annak érdekében, hogy segítse a művészeti tehetséggondozás keretében a tanulók differenciált fejlesztését.

A megfigyelési szempontsor használatának folyamata

A megfigyelés folyamatának javasolt menete (a vizsgálat előkészítésének, adatfelvételének és befejezésének lépései):

I. A vizsgálat előkészítésének lépései:

Legalább egy héttel a vizsgálat előtt:	1. Szülők, törvényes gondviselők tájékoztatása a vizsgálat céljáról2. Szülők, törvényes gondviselők írásbeli hozzájárulásának gyűjtése, melyben engedélyezik gyermekük vizsgálatát3. A beérkezett szülői hozzájárulási nyilatkozatok függvényében megtörténhet a jegyzőkönyvek sokszorosítása, kódszámokkal történő

ellátása, a vizsgálat helyszínének kijelölése, szükség esetén az adatfelvételt megvalósítók betanítása, vizsgálati személyek névsorának összeállítása.

II. A vizsgálat lépései:

Ültetés: Vizsgálati személyek leültetése a számukra kijelölt helyre.

Kapcsolatfelvétel, ráhangolás: Vizsgálati személyek üdvözlése, számukra irodalmi (például vers-, történetalkotói, esetleg –mondásra vonatkozó) feladat adása.

Megfigyelés: A vizsgálati személyek viselkedésének, produktumainak, jellemzőinek regisztrálása a megfigyelési szempontsor alapján az egyéni és/vagy a csoportos megfigyelési jegyzőkönyvben.

III. A vizsgálat lezárásának lépései:

A vizsgálat végén: A vizsgálati személyek megdicséérése, s a vizsgálat végének bejelentése.

A vizsgálat értékelése: 1. Az egyéni és/vagy a csoportos megfigyelési jegyzőkönyvek végén található útmutatók alapján megtörténik a megfigyelések értékelése. Az egyes megfigyelési szempontok önmagukban is információértékűek lehetnek egyéni fejlesztési tervek kidolgozása esetében.

2. A pontszámok alapján szöveges értékelés, összefoglaló megfogalmazása (szóban vagy írásban) a szülők/gondviselők, pedagógusok számára.

Az eredmények felhasználása: 1. A szülők/gondviselők és a vizsgálatba, illetve a fejlesztésbe bevonni kívánt pedagógusok tájékoztatása az eredményekről (szóban vagy írásban).

2. Egyéni fejlesztési tervek kidolgozása, megvalósítása.

3. ÚTMUTATÓ A S.M.ART-I SZÜLŐI KÉRDŐÍV HASZNÁLATÁVAL KAPCSOLATBAN

A S.M.ART-I szülői kérdőív irodalmi vonatkozású információkat gyűjt a gyermekek, tanulók otthoni környezetben tapasztalható megnyilvánulásairól.

Az eszköz jellemzői

Eszköz neve:	S.M.ART-I szülői kérdőív
Eszközcsalád:	S.M.ART-K: irodalmi foglalkozásokba integrálható vizsgálatok körébe tartozó eszközről van szó.
Eszközrendszer neve:	S.M.ART művészeti mérőeszköz
Eszköz, eszközcsalád, eszközrendszer összefüggése:	<div style="border: 1px solid black; padding: 10px;"><p><i>Eszközrendszer:</i> S.M.ART művészeti mérőeszköz</p><div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"><p><i>Eszközcsalád:</i> S.M.ART-I (irodalmi foglalkozásokba integrálható vizsgálatok)</p><div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"><p><i>Eszköz neve:</i> S.M.ART-I szülői kérdőív</p></div></div></div>
Módszer:	kérdőív
Cél:	az irodalmi téren tehetséges tanulók azonosítása érdekében (a 2011. évi CXC törvény 4. § 14. pontja alapján) családi tapasztalatok gyűjtése.
Elméleti keret:	OxIPO-modell
Adatfelvétel társas jellege:	a szülő/gondviselő a kérdőívben rögzíti tapasztalatait
Célcsoport:	6-10 éves gyermekek/tanulók szülei/gondviselői (de akár 11-18 éves kor közötti tanulókról szóló adatgyűjtésre is alkalmazható)

Felhasználói célcsoport:	a kérdőívet szülők töltik ki, pedagógusok (főként tanítók), óvodapedagógusok, gyógypedagógusok, fejlesztőpedagógusok, pszichológusok értékelik
Eszközsükséglet:	1 db kérdőív/tanuló/szülő, 1 db íróeszköz/vizsgálatvezető
Időigény:	Adatfelvétel: kb. 10 perc Adatértékelés: 1 perc/tanuló vagy 30 perc/30 fős csoport
Skálák, változók:	<p>A kérdőív 10 darab eldöntendő (igaz/hamis) kérdést tartalmaz (skála: nominális, dichotóm skála, igaz/hamis értékekkel).</p> <p>Az 1-4 kérdés az otthon tapasztalt motivációs jellemzőkre irányul. Az 1-2. kérdés esetében az „igaz”, a 3. kérdés esetében a „hamis” válasz mutat a képzőművészet iránti motiváció irányába.</p> <p>Az 5-6. kérdés a szülő/gondviselő művészeti neveléssel kapcsolatos attitűdjét ragadja meg.</p> <p>A 7-8. kérdés a bizonyított teljesítményen alapuló tehetséggondozás során felhasználható művészeti teljesítményekre kérdez rá („igaz” válaszok esetében azzal a szándékkal, hogy a szülő/gondviselő tájékoztassa a vizsgálatvezetőt arról, hogy milyen művészeti versenyen, rendezvényen vett részt alkotásaival a gyermek/tanuló).</p> <p>A 9-10. kérdés a gyermek/tanuló korai, illetve családon belüli irodalmi teljesítményeire kérdez („igaz” válaszok esetében azzal a szándékkal, hogy a szülő/gondviselő szükség esetén a bizonyított teljesítményeken alapuló tehetségazonosítás céljából mutassa be a gyermek alkotásaiból álló gyűjteményt.</p>

A S.M.ART-I kérdőív célja, hogy a szülőktől segítsen információkat gyűjteni gyermekük otthoni – olykor csak kizárólag általuk ismert, megtapasztalt! – művészeti jellemzőivel kapcsolatban.

A kérdőív 10 eldöntendő kérdést tartalmaz, kitöltése sem igényel 10 percnél több időt. Az eredmények pedig nemcsak a gyermek művészeti teljesítményét, hanem a család művészeti neveléssel kapcsolatos attitűdjét is segíthet megragadni. A kérdőív kiinduló alapja lehet a szülőkkel folytatott interjúnak (lásd: S.M.ART-I interjú használatát bemutató fejezetet!).

A kérdőív pedagógus kompetenciakörben használható.

A kérdőív használatának folyamata

A kérdőíves adatgyűjtés javasolt menete (a vizsgálat előkészítésének, adatfelvételének és befejezésének lépései):

I. A vizsgálat előkészítésének lépései:

Legalább egy héttel a vizsgálat előtt:	<ol style="list-style-type: none">1. Szülők, törvényes gondviselők tájékoztatása a vizsgálat céljáról2. Szülők, törvényes gondviselők írásbeli hozzájárulásának gyűjtése, melyben engedélyezik gyermekük vizsgálatát3. A beérkezett szülői hozzájárulási nyilatkozatok függvényében
---	---

megtörténhet a kérdőívek sokszorosítása, kódszámokkal történő ellátása, a vizsgálat helyszínének kijelölése, szükség esetén az adatfelvételt megvalósítók betanítása, a vizsgálati személyek névsorának összeállítása.

II. A vizsgálat lépései:

Ültetés: Ha egy csoportos találkozó (például: szülői fórum, értekezlet) keretében történik az adatgyűjtés: a vizsgálati személyek leültetése a számukra kijelölt helyre.

Ha otthon töltik ki a kérdőívet a szülők: ez a lépés elmarad.

Kapcsolatfelvétel, ráhangolás: Csoportos, személyes adatfelvétel esetében: a vizsgálati személyek üdvözlése, a kérdőívek kiosztása, a válaszadás módjának bemutatása. Otthon történő kitöltés esetében: a kérdőív eljuttatása és kitöltésének elmagyarázása a vizsgálati személyeknek, akikkel a kitöltött kérdőívek benyújtásának módját és határidejét is egyeztetni szükséges.

Kérdőív kitöltése: A vizsgálati személyek kitöltik a kérdőívet.

III. A vizsgálat lezárásának lépései:

A vizsgálat végén: A kitöltött kérdőívek begyűjtése a vizsgálati személyektől. Együttműködésük megköszönése.

A vizsgálat értékelése:

1. A motivációs jellemzőkre utaló (1-4.) kérdésekre érkezett válaszok összesítése.
2. A szülők/gondviselők művészeti neveléssel kapcsolatos attitűdjét tükröző (5-6.) kérdések válaszainak összesítése.
3. A művészeti teljesítményekre vonatkozó (7-8.) kérdésekre érkezett válaszok összesítése.
4. A korai, illetve családon belüli irodalmi produktumokkal kapcsolatos (9-10. kérdésre adott) válaszok összegzése.

Az eredmények felhasználása:

1. A motivációs jellemzőkre utaló (1-4.) kérdések a prediktív tehetségazonosítás, a produktumokra vonatkozó (7-10.) kérdések a bizonyított teljesítményeken alapuló tehetségazonosítás előkészítéséhez használhatók fel.
2. A szülőnek/gondviselőnek a gyermek/tanuló művészeti nevelésével kapcsolatos attitűdjének ismerete (5-6. kérdésre adott válaszok) a szülők bevonásában, a család és az iskola együttműködésének kialakításában hasznosítható.
3. A kérdőív további szülői interjú kiindulási alapja lehet.
4. A kérdőív egyes tételei önmagukban is információértékűek lehetnek.
5. A szülők/gondviselők és a vizsgálatba, illetve a fejlesztésbe bevonni kívánt pedagógusok tájékoztatása az eredményekről (szóban vagy írásban).

4. ÚTMUTATÓ A S.M.ART-I INTERJÚ ALKALMAZÁSÁVAL KAPCSOLATBAN

A S.M.ART-I interjú az irodalmi tehetségazonosítás során hasznosítható információkat gyűjt a gyermekek/tanulók szüleitől.

Az eszköz jellemzői

Eszköz neve:	S.M.ART-I interjú
Eszközcsalád:	S.M.ART-K: irodalmi foglalkozásokba integrálható vizsgálatok körébe tartozó eszközzel van szó.
Eszközrendszer neve:	S.M.ART művészeti mérőeszköz
Eszköz, eszközcsalád, eszközrendszer összefüggése:	<div style="border: 1px solid black; padding: 10px;"><p><i>Eszközrendszer:</i> S.M.ART művészeti mérőeszköz</p><div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"><p><i>Eszközcsalád:</i> S.M.ART-I (irodalmi foglalkozásokba integrálható vizsgálatok)</p><div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"><p><i>Eszköz neve:</i> S.M.ART-I interjú</p></div></div></div>
Módszer:	interjú
Cél:	a irodalmi téren tehetséges tanulók azonosítása érdekében szülői tapasztalatok gyűjtése.
Elméleti keret:	OxIPO-modell
Adatfelvétel társas jellege:	szülő(pár), törvényes gondviselő(pár) válaszol a vizsgálatvezető pedagógusnak a gyermekkel/tanulóval kapcsolatban
Célcsoport:	6-10 éves gyermekek/tanulók szülei/gondviselői (de akár 11-18 éves kor közötti tanulókról szóló adatgyűjtésre is alkalmazható)

Felhasználói célcsoport:	az interjú kérdezői, értékelői pedagógusok (főként tanítók), óvoda-pedagógusok, gyógypedagógusok, fejlesztőpedagógusok, pszichológusok
Eszközsükséglet:	1 db interjú kérdéssor/tanuló, 1 db íróeszköz/vizsgálatvezető
Időigény:	Adatfelvétel és -értékelés a válaszadás hosszának függvényében: 30-60 perc/gyermek (illetve a gyermekről informáló szülő/gondviselő)
Skálák, változók:	<p>A strukturált interjú a S.M.ART-I kérdőív 10 kérdéséből indul ki, és azokhoz gyűjt további információkat az alábbiak alapján:</p> <p>a) Az interjú kérdéssora összesen 50 kérdésből áll.</p> <p>b) Az 50 kérdés 10 fő témakörre, s 40 kiegészítő kérdésre tagolódik.</p> <p>c) A 10 fő témakör azonos a S.M.ART-I kérdőív 10 eldöntendő kérdésével (az adatgyűjtés akár azzal is megtörténhet). Az 1-4 kérdés az otthon tapasztalt motivációs jellemzőkre irányul. Az 5-6. kérdés a szülő/gondviselő művészeti neveléssel kapcsolatos attitűdjét ragadja meg. A 7-8. kérdés a bizonyított teljesítményen alapuló tehetséggondozás során felhasználható művészeti teljesítményekre kérdez rá. A 9-10. kérdés pedig a gyermek/tanuló korai, illetve családon belüli irodalmi teljesítményeiről gyűjt információkat.</p> <p>d) Mindegyik fő témakörön belül „Ha igaz” és „Ha nem igaz” válaszlehetőség irányába folytatódhat az interjú.</p> <p>e) A „Ha igaz” és a „Ha nem igaz” esetben is 2-2 kifejtős kérdés található az interjú szövegében.</p> <p>f) Egy interjúalanyunk így az 50 kérdésből a fő témakörök 10 eldöntendő kérdésére, illetve azokon belül 10 témakör x 2 kérdés = 20 kifejtős kérdésre kell választ adnia. Interjúalanyonként ez összesen 10 kiegészítendő kérdés + 20 kifejtős kérdés = 30 kérdés megválaszolását feltételezi.</p> <p>g) A válaszadás hosszától függően az interjú 30-60 perc időtartamot vesz igénybe.</p>

Noha az interjú nem tartalmaz különösebben „érzékeny” kérdéseket, mégis (a gyermek énképe, önértékelése, méltósága, a gyermek-szülő jó viszony és a lehetőségekhez képest őszinte szülői válaszadás biztosítása érdekében) javasoljuk, hogy a gyermek ne legyen fültanúja az interjúnak.

Az interjú pedagógus kompetenciakörben használható.

Az interjú folyamata

Az interjút alkalmazó adatgyűjtés fontosabb teendői (a vizsgálat előkészítésének, adatfelvételének és befejezésének lépései):

I. A vizsgálat előkészítésének lépései:

Legalább egy héttel a vizsgálat előtt:	<ol style="list-style-type: none">1. Szülők, törvényes gondviselők tájékoztatása a vizsgálat céljáról2. Szülők, törvényes gondviselők írásbeli hozzájárulásának gyűjtése, melyben engedélyezik gyermekük vizsgálatát3. A beérkezett szülői hozzájárulási nyilatkozatok függvényében megtörténhet az interjú adatlapjainak sokszorosítása, kódszámokkal történő ellátása, a vizsgálat helyszínének és időpontjának kijelölése, szükség esetén az adatfelvételt megvalósítók betanítása, a vizsgálati személyek névsorának összeállítása.
---	---

II. A vizsgálat lépései:

Kapcsolatfelvétel, ráhangolás:	A vizsgálati személyek üdvözlése, az interjú témájának ismertetése, a szóbeli válaszadás módjának ismertetése.
Interjú felvétele:	A vizsgálati válaszolnak az interjú kérdéseire.

III. A vizsgálat lezárásának lépései:

A vizsgálat végén:	Az interjúk lejegyzésének véglegesítése. A vizsgálati személyek együttműködésének megköszönése.
A vizsgálat értékelése:	<ol style="list-style-type: none">1. A motivációs jellemzőkre utaló (1-4.) kérdésekre érkezett válaszok összesítése.2. A szülők/gondviselők művészeti neveléssel kapcsolatos attitűdjét tükröző (5-6.) kérdések válaszainak összesítése.3. A művészeti teljesítményekre vonatkozó (7-8.) kérdésekre érkezett válaszok összesítése.4. A korai, illetve családon belüli irodalmi produktumokkal kapcsolatos (9-10. kérdésre adott) válaszok összegzése.
Az eredmények felhasználása:	<ol style="list-style-type: none">1. A motivációs jellemzőkre utaló (1-4.) kérdések a prediktív tehetségazonosítás, a produktumokra vonatkozó (7-10.) kérdések a bizonyított teljesítményeken alapuló tehetségazonosítás előkészítéséhez használhatók fel.2. A szülőnek/gondviselőnek a gyermek/tanuló művészeti nevelésével kapcsolatos attitűdjének ismerete (5-6. kérdésre adott válaszok) a szülők bevonásában, a család és az iskola együttműködésének kialakításában hasznosítható.3. Az interjú egyes tételei önmagukban is információértékűek lehetnek.4. A szülők/gondviselők és a vizsgálatba, illetve a fejlesztésbe bevonni kívánt pedagógusok tájékoztatása az eredményekről (szóban vagy írásban).

5. ÚTMUTATÓ A S.M.ART-I NONKOGNITÍV ÉLMÉNYFELTÁRÓ GYAKORLAT ALKALMAZÁSÁHOZ

A S.M.ART-I nonkognitív élményfeltáró gyakorlat irodalmi foglalkoztatáson keresztül segíti a pedagógust a tanulók nonkognitív jellemzőinek, élményvilágának megismerésében.

Az eszköz jellemzői

Eszköz neve:	S.M.ART-I nonkognitív élményfeltáró gyakorlat
Eszközcsalád:	S.M.ART-I: irodalmi foglalkozásokba integrálható vizsgálatok körébe tartozó eszközzel van szó.
Eszközrendszer neve:	S.M.ART művészeti mérőeszköz
Eszköz, eszközcsalád, eszközrendszer összefüggése:	<p><i>Eszközrendszer:</i> S.M.ART művészeti mérőeszköz</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 5px 0;"> <p><i>Eszközcsalád:</i> S.M.ART-I (irodalmi foglalkozásokba integrálható vizsgálatok)</p> </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 5px 0; text-align: center;"> <p><i>Eszköz neve:</i> S.M.ART-I nonkognitív élményfeltáró gyakorlat</p> </div>
Módszer:	megfigyelés, tartalomelemzés
Cél:	a nonkognitív jellemzők feltérképezése irodalmi tevékenységen keresztül. Például: egy adott témával kapcsolatos attitűdök megismerése, tudatosítása
Elméleti keret:	OxIPO-modell
Adatfelvétel társas jellege:	egyéni és csoportos adatfelvétel is lehetséges
Célcsoport:	6-10 éves (de akár 11-18 éves kor közötti tanulókról szóló adatgyűjtésre is alkalmazható)

Felhasználói célcsoport:	pedagógusok (főként tanítók), óvoda-pedagógusok, gyógypedagógusok, fejlesztőpedagógusok, pszichológusok
Eszközsükséglet:	1 db papír válaszlap/tanuló, író-, festőkészlet, hurkapálcika, olló, (esetleg papír-zacskóbábokhoz papírzacskó), 1 db összegzőlap/tanuló
Időigény:	Adatfelvétel és -értékelés a válaszadás hosszának függvényében: 30-60 perc
Skálák, változók:	Kvalitatív válaszok.

A gyakorlat az OxIPO-modell komponenseihez kötődően a következő négy főbb fázisból áll:

- 1) Input: az instrukció szövege, a válaszlap, a helyiség, a személyek, kontrolálatlan vizuális, auditív, gusztatorikus, olfaktorikus, kinezetikus, haptikus stb. érzéklek.
- 2) Process: alkotómunka és beszélgetés során érzelmi feldolgozás.
- 3) Output: a gyermek által alkotott produktum, ami alapján tovább beszélgethetünk a témáról.
- 4) Organizáció: a pedagógus biztosítja a helyszínt, időbeosztást, koordinálja az eseményeket, biztosítja az anyagi feltételeket.

Az élményfeltáró gyakorlat pedagógus kompetenciakörben is használható.

A gyakorlat folyamata

Az adatgyűjtés fontosabb teendői (a vizsgálat előkészítésének, adatfelvételének és befejezésének lépései):

I. A vizsgálat előkészítésének lépései:

Legalább egy héttel a vizsgálat előtt:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Szülők, törvényes gondviselők tájékoztatása a vizsgálat céljáról 2. Szülők, törvényes gondviselők írásbeli hozzájárulásának gyűjtése, melyben engedélyezik gyermekük vizsgálatát 3. A beérkezett szülői hozzájárulási nyilatkozatok függvényében megtörténhet a gyakorlathoz szükséges anyagok beszerzése/előállítása, kódszámokkal történő ellátása, a vizsgálat helyszínének és időpontjának kijelölése, szükség esetén az adatfelvételt megvalósítók betanítása, a vizsgálati személyek névsorának összeállítása.
---	---

II. A vizsgálat lépései:

Kapcsolatfelvétel, ráhangolás:	<p>A vizsgálati személyek üdvözlése, a gyakorlat témájának ismertetése:</p> <p>„Készíts egy verset, történetet, aminek címe: »Ezt gondolom, ezt érzem a ...-tal kapcsolatban! « Közben beszéljünk is erről! Kiváncsi vagyok, mit tudsz, mit gondolsz erről, hogy érzel ezzel kapcsolatban, mit cselekednél ezzel kapcsolatban!»</p>
---------------------------------------	---

Gyakorlat megvaló- sítása:	<ol style="list-style-type: none">1. A gyakorlat végrehajtása.2. A vizsgálati személy verbális, nonverbális, metakommunikatív megnyilvánulásainak rögzítése a tapasztalatokat összegző lapon.
---	--

III. A vizsgálat lezárásának lépései:

A vizsgálat végén:	A gyakorlat lezárása. A vizsgálati személyek együttműködésének megköszönése.
A vizsgálat értékelése:	<ol style="list-style-type: none">1. A gyakorlat során szerzett benyomások összegzése, megvitatása.2. A szülők/gondviselők és a vizsgálatba, illetve a fejlesztésbe bevonnai kívánt pedagógusok tájékoztatása az eredményekről (szóban vagy írásban).
Az eredmények felhasználása:	<ol style="list-style-type: none">1. Személyiségfejlesztés2. Tehetséggondozás3. Attitűdök megismerése, formálásuk elősegítése.

IRODALOM

2011. évi CXCV. törvény a Nemzeti Köznevelésről

Czeizel Endre (2000): *Költők, gének, titkok*. Galenus, Budapest.

Czeizel Endre (2001): *Aki költő akar lenni, pokolra kell annak menni?* GMR Reklámügynökség, Budapest.

Czeizel Endre (2012): *Magyar költő géniuszok sorsa*. Galenus, Budapest.

Hanák Zsuzsanna (2015): Állandóság és változás az iskolaérettség megítélésében. *Képzés és Gyakorlat (Training and Practice)*, 13 (2015, 1-2.), 221-230.

Hanák Zsuzsanna (2016): *A korai iskolaelhagyás problematikája és a megelőzés lehetőségei a magyar közoktatásban*. Habilitációs értekezés, Eszterházy Károly Főiskola

Karádi Zsolt és Pethő József (szerk.) (2015): *Korszerű tudomány, korszerű közoktatás: tanulmányok a nyelv- és az irodalomtudományok köréből*. Nyíregyházi Főiskola, Nyíregyháza.

Kelemen Lajos (2001): *Képességmérés az óvodában I*. Poliforma Kft., Hajdúböszörmény

Kelemen Lajos (2012): Tanulási nehézségek megelőzése és korrekciója. In: Gortka-Rákó Erzsébet (szerk.): *Társadalomtudományi tanulmányok*. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen. 65-72.

Kelemen Lajos (2014): A kognitív képességek rendszere és fejlődési szintjei a kultúrtechnikák elsajátítása aspektusában. In: Tánzos Judit (szerk.): *Fejlesztő pedagógiai és pszichológiai tanulmányok I*. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen. 45-60.

Mező Ferenc és Mező Katalin (2019): *A művészetdiagnosztikai mérőeszköz fejlesztésének koncepciója*. Magyar Képzőművészeti Egyetem, Budapest. ISBN 978-963-7165-84-9

Mező Ferenc és Mező Katalin (2020): *S.M.ART-K: irodalmi foglalkozásokba integrálható vizsgálatok*. Magyar Képzőművészeti Egyetem, Budapest.

Nemoda Judit (2008): Kritikai gondolkodást fejlesztő magyarórák. *Anyanyelv-pedagógia*, I. évf., 2008. 3-4. szám. Letöltés: 2017.08.21. Web: <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=129>

Pethő József (2015): Az anyanyelvi ismeretek és készségek fejlesztése a tanárképzésben. In: Karádi Zsolt és Pethő József (szerk.): *Korszerű tudomány, korszerű közoktatás: tanulmányok a nyelv- és az irodalomtudományok köréből*. Nyíregyházi Főiskola, Nyíregyháza. pp. 53-66.

A S.M.ART művészeti mérőeszköz rendszer célja, hogy művészeti foglalkozásokba integrálható módon a tanulók megismerésében segítse a pedagógusokat.

A képző-, a zene-, a táncművészet és az irodalom terén kognitív teljesítménytesztek, megfigyelési szempontsorok, szülői kérdőívek, interjú vázlatok és nonkognitív élményfeltáró feladatok alkotják a S.M.ART művészeti diagnosztikai rendszert.

Készült:

a Magyar Képzőművészeti Egyetem
„A tanulók képesség-kibontakoztatásának elősegítése
a köznevelési intézményekben” című,
EFOP-3.2.6-16-2016-00001 azonosítószámú projektjének,
„Művészeti mérőeszköz fejlesztés” alprojektje keretében
a K+F Stúdió Kft. közreműködésével.

